

Valomerkki-keskustelu pilotointien tulokset

Selvin päin Satakunnassa -hanke
2020

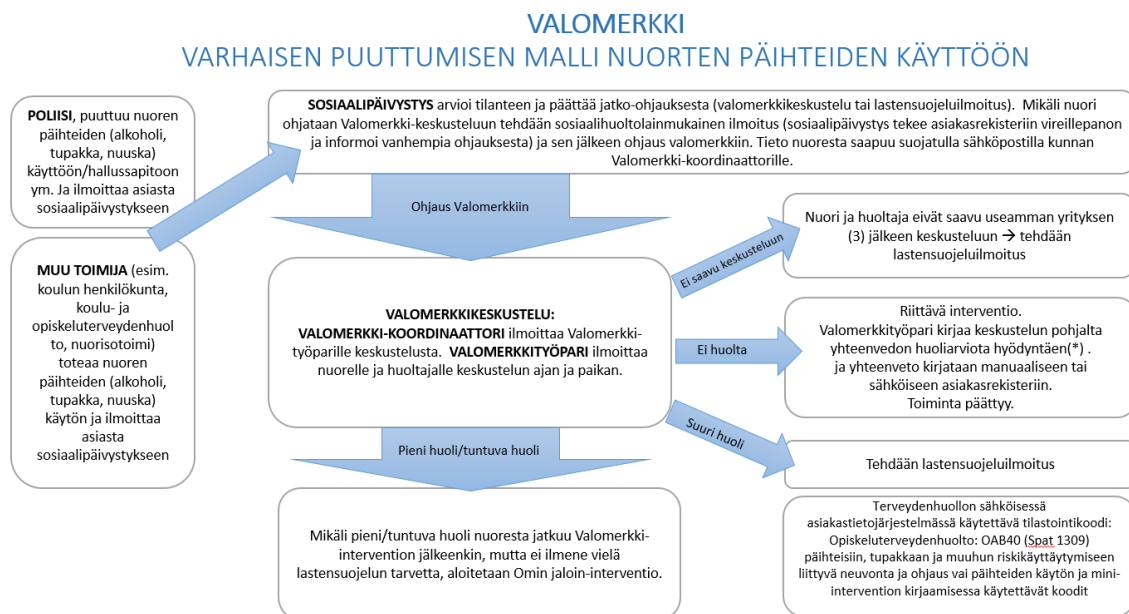
Jenni Lahtinen ja Tellu Rosenqvist

JOHDANTO

Selvin päin Satakunnassa – hankkeen tavoitteena on juurruttaa Satakuntaan yhtenäiset varhaisen puuttumisen toimintamallit. Hankkeen tavoitteiden mukaisesti tavoitteena on ehkäistä nuorten päihteiden käyttöä, ensikokeilua ja päihteiden käytöstä aiheutuvia sosiaalisia sekä terveydellisiä ongelmia. Hankkeen pääkohderyhmänä ovat 12 - 20-vuotiaat nuoret.

Valomerkki -keskustelu oli yksi varhaisen puuttumisen pilotoitavista toimintamalleista. Valomerkkikeskusteluun ohjataan alaikäisiä, jotka ovat ensimmäistä kertaa päihteidenkäyttönsä tai päihteiden hallussapidon vuoksi tekemisissä poliisi, terveydenhuollon, koulun tai muiden viranomaisten kanssa, eivätkä ole lastensuojelun asiakkaita. Valomerkki- keskustelu on tunnin mittainen päihdekeskustelu, johon osallistuu nuori ja vanhempi/vanhemmat sekä kaksi valomerkki-koulutuksen käynyttä ammattilaista. Valomerkki-keskustelussa käydään läpi tapahtuma, joka johti poliisiin tai muun viranomaisen puuttumiseen tilanteessa sekä keskustellaan päihteiden käytöstä ja niihin liittyvistä asenteista sekä päihteisiin liittyvistä terveyshaitoista. Valomerkki-keskustelussa käytetään apuna päihdekeskusteluun tarkoitettua kyselylomaketta (liite 1). Kuvassa 1 on kuvattu valomerkki-keskustelun eteneminen prosessina.

Kuva 1. Valomerkki-prosessi

Satakunnassa toteutetulla pilotoinnilla selvitettiin valomerkki-keskustelun hyödyllisyyttä ja vaikutusta. Pilotoinneista saatua tietoa voidaan käyttää Valomerkki – keskustelun kehittämistyöhön, raportointeihin, tutkimuksiin ja opinnäytetöihin. Pilotoinnin kohderyhmä koostui nuorista, heidän vanhemmistaan sekä toimintamallia toteuttavista ammattilaisista. Pilotoinnissa käytettiin paperista kyselylomaketta, jonka jokainen pilotoinnin kohderyhmän edustaja täytti valomerkki -keskustelun jälkeen (liite 2 pilotointien kyselylomakkeet). Kyselylomakkeisiin vastaaminen oli nuorelle ja vanhemmalle vapaaehtoista. Saatekirjeessä kerrottiin heille pilotoinnin tarkoitus ja tavoite (liite 3 saatekirje) Ammattilaisia puolestaan suositeltiin vastaamaan kyselyyn jokaisen keskustelun jälkeen. Ammattilaisille laadittiin pilotointien toteutukseen lyhyt pilotointiohje (liite 4 pilotointiohje). Kyselylomakkeen tiedot käsiteltiin ja analysoitiin anonymisti Webropol – nettikyselyohjelmistolla pilotointien päättymisen jälkeen. Kyselylomakkeiden käsittelystä vastasi Selvin päin Satakunnassa – hanke. Kyselylomakkeet hävitettiin asianmukaisesti vastausten käsittelyn jälkeen. Kunnat saivat kyselylomakkeen käyttöönsä pilotointien päätyttyä. Kyselylomaketta voi jatkossa käyttää mm. asiakaspalautteen keräämisessä tai itsearvioinnissa.

VALOMERKKI – KESKUSTELUN PILOTOINTI

Valomerkki-pilotoinneissa oli mukana neljä eri organisaatiota: Porin perusturva, Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä, Nakkilan kunta ja Eurajoen kunta. Valomerkki-keskustelua toteuttaa pilotoinneissa mukana olleiden organisaatioiden lisäksi Säkö ja Harjavalta aloittaa toiminnan syksyllä 2020. Ennen pilotointien alkamista pyydettiin tutkimuslupa sitä edellyttäviltä organisaatioilta. Tutkimuslupa tehtiin käyttäen organisaatioiden tutkimuslupa pohjaa, jonka liitteeksi lisättiin tutkimussuunnitelma (liite 5 tutkimussuunnitelma). Pilotoinnit toteutettiin kahtena eri otantajaksena. Ensimmäinen otantajakso toteutettiin 2.9–20.12.2019 ja toinen otantajakso toteutettiin 6.1–30.4.2020.

Ensimmäisellä otantajaksolla vastauksia saatiin Porin perusturvasta, Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymästä ja Eurajoen kunnasta. Nakkilan kunta ei ollut vielä ensimmäisellä otantajaksolla mukana pilotoinneissa. Toisella otantajaksolla vastauksia saatiin Porin perusturvasta ja Nakkilan kunnasta. Pilotointien aikana vastauksia saatiin yhteensä 30 valomerkki-keskustelusta.

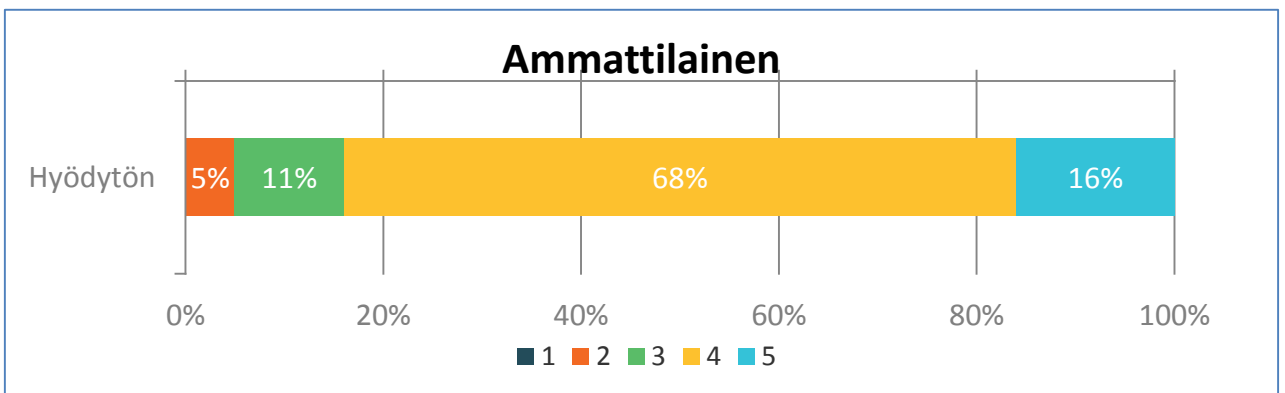
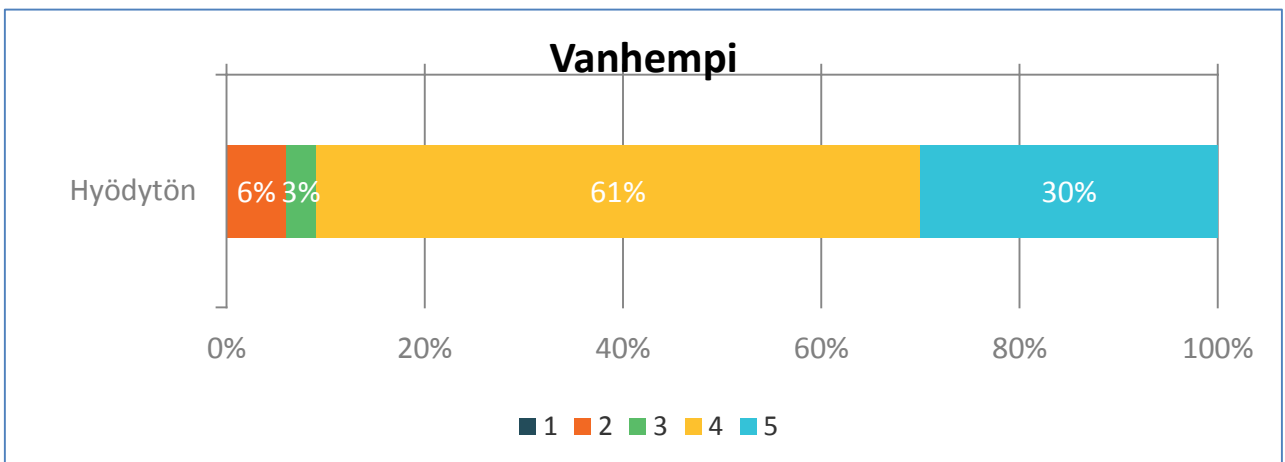
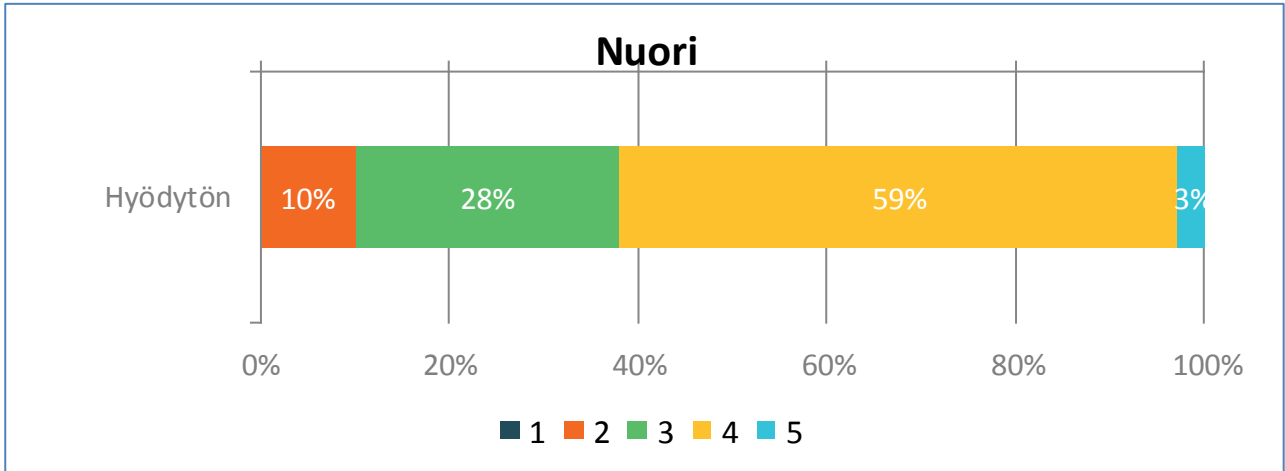
Pilotointeihin osallistuneista nuorista 44 % oli tyttöjä ja 56 % poikia. Vastanneista nuorista 13-vuotiaita oli 1, 14-vuotiaita 10, 15-vuotiaita 6, 16-vuotiaita 10 ja 17-vuotiaita 3.

Pilotointiin vastanneista 24 % oli nuoria, 28 % vanhempia ja 48 % ammattilaisia. Ammattilaisten osuus on isompi, koska jokaisessa keskustelussa oli läsnä kaksi ammattilaista ja molemmat täyttivät lomakkeen.

Valomerkki –keskustelun koettu hyöty

Vastaajia pyydettiin arvioimaan saamaansa koettua hyötyä keskustelusta asteikolla 1-5, 1 oli hyödytön ja 5 erittäin hyödyllinen. Vastanneista suurin osa niin nuorista (59 %), vanhemmista (61 %) kuin ammattilaisista (68 %) koki keskustelun hyödyllisenä. Yksikään vastaaja ei arvioinut keskustelua hyödyttömäksi. Erittäin hyödylliseksi keskustelun koki nuorista 3 %, vanhemmista 30 % ja ammattilaisista 16 %. Kaavio 1 on kuvattuna vastaajien saama hyöty keskustelusta.

Kaavio 1. Vastaajien saama hyöty keskustelusta nuoren, vanhempien ja ammattilaisten mukaan

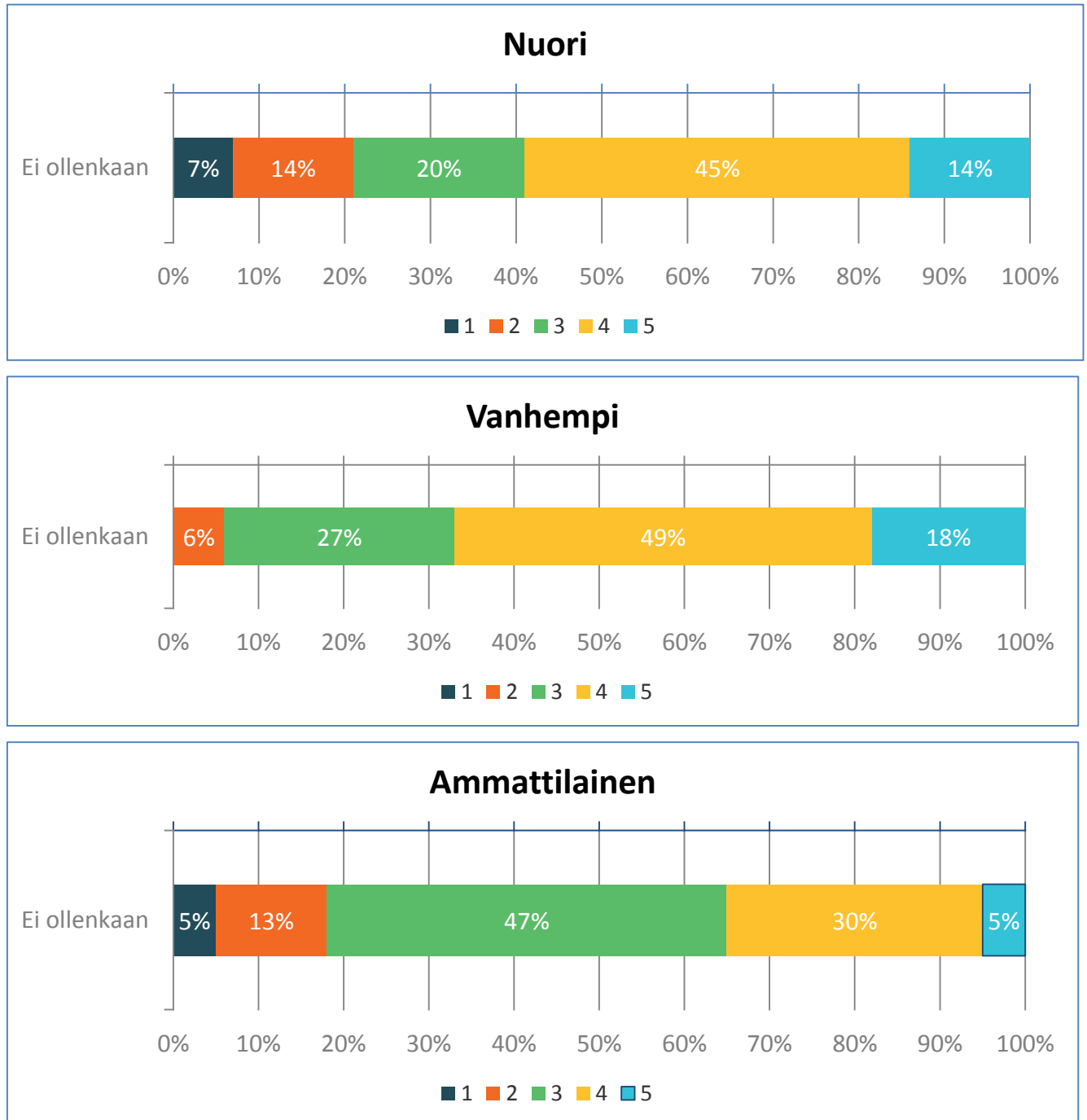

Kokemukset Valomerkki-keskustelusta

Keskustelussa nuori ja vanhemmat kokivat tulleen kuulluksi melko hyvin tai erittäin hyvin. Ammattilaisista suurin osa arvioi nuoren tulleen kuulluksi melko hyvin tai erittäin hyvin. Arvioita siitä, että nuori tuli kuulluksi melko huonosti tai ei hyvin/ei huonosti, tuli vain yksittäisiltä ammattilaisilta.

Vastaajat arvioivat keskustelun vaikutusta nuoren päihteiden käyttöön jatkossa. Nuorista 45 % koki keskustelulla olevan melko paljon vaikutusta heidän päihteiden käyttöönsä jatkossa. Vain 7 % koki, ettei keskustelulla ole ollenkaan vaikutusta heidän päihteiden käyttöönsä jatkossa. Vanhemmista 49 % koki keskustelulla olevan melko paljon vaikutusta heidän nuoren päihteiden käyttöön jatkossa. Vanhemmista kukaan ei kokenut etteikö keskustelulla ole ollenkaan vaikutusta heidän nuoren päihteiden käyttöön jatkossa. Ammattilaisista suurin osa koki keskustelulla olevan jonkin verran (47 %) tai melko paljon (30 %) vaikutusta nuoren päihteiden käyttöön jatkossa. Ammattilaisista 5 % koki, ettei keskustelulla ole vaikutusta nuoren päihteiden käyttöön jatkossa. Kaavio 2:ssa on kuvattu keskustelun vaikutusta nuoren päihteiden käyttöön tulevaisuudessa.

Kaavio 2. Keskustelun vaikutus nuoren päihteiden käyttöön tulevaisuudessa nuoren, vanhempien ja ammattilaisten mukaan

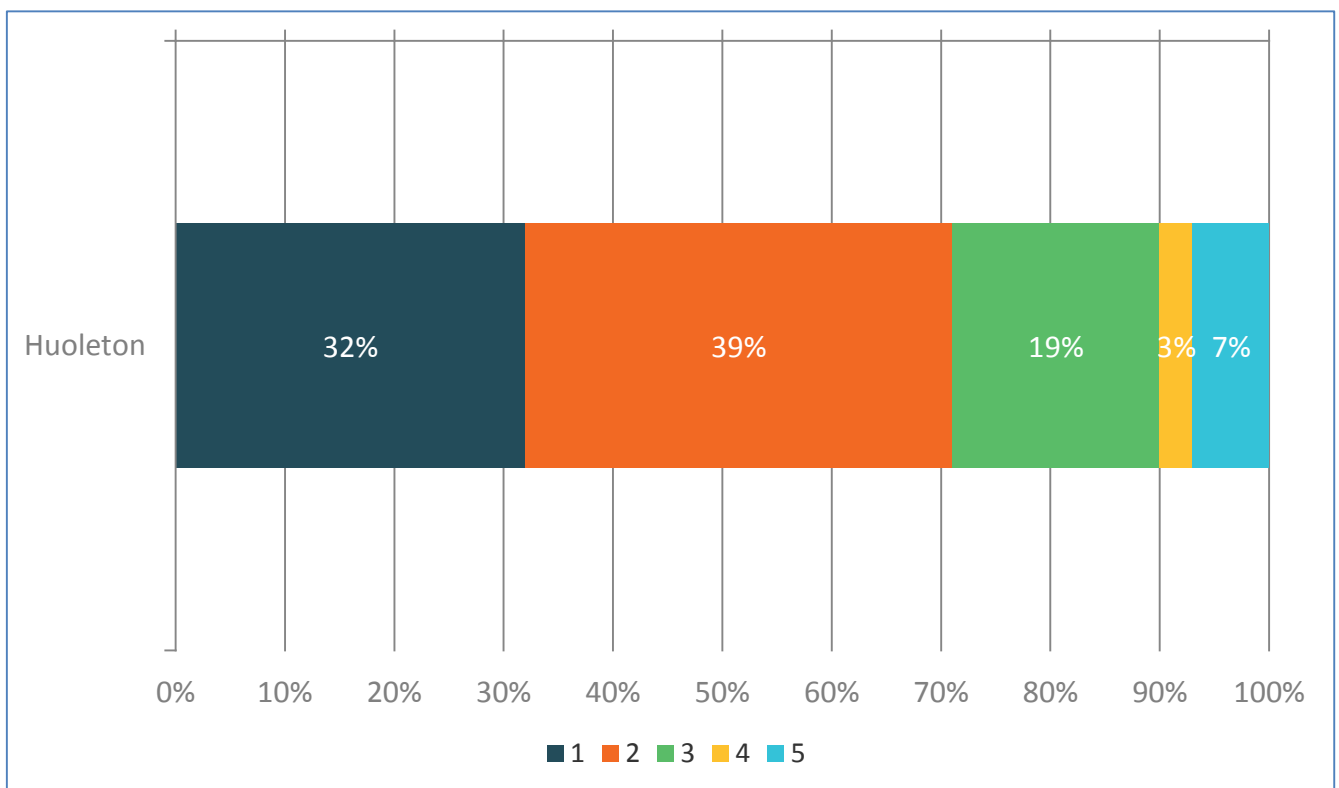

Nuorista 48 %, vanhemmista 44 % ja ammattilaisista 45 % uskoi keskustelun lisäävän päihteistä keskustelua kotona vanhempien kanssa jonkin verran jatkossa. Vanhemmista 34 %, ammattilaisista 38 % ja nuorista 10 % uskoi keskustelun lisäävän keskustelua päihteistä melko paljon.

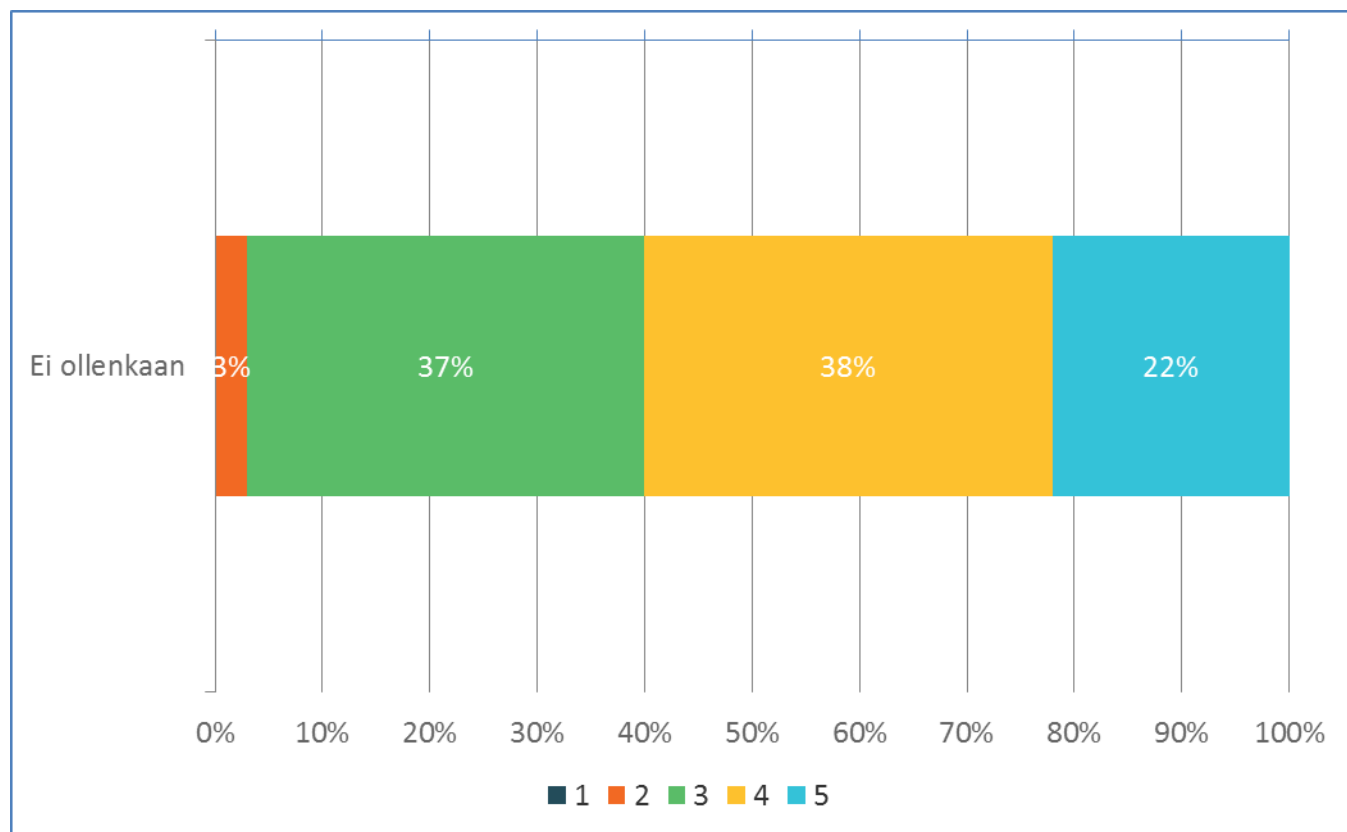
Nuorista ja vanhemmista suurin osa lähti tapaamisesta toiveikkaana. Ammatillaiset arvioivat miten toiveikkaana näkevät nuoren tilanteen tapaamisen jälkeen. Heistä 67 % näki nuoren tilanteen toiveikkaana, 23 % erittäin toiveikkaana ja jonkin verran toiveikkaana 9 %.

Ammattilaiset arvioivat huolen astetta nuoren tilanteesta. Suurin osa ammattilaisista oli huolettomia (32 %) tai melko huolettomia (35 %) nuoren tilanteesta. Tuntuva tai suuri huoli ammattilaisille jäi vain yksittäisistä nuorista. Kaavio 3:ssa kuvattu ammattilaisten huoli arvio nuoren tilanteesta.

Kaavio 3. Ammattilaisten huoli arvio nuoren tilanteesta

Vanhemmista 37 % koki keskustelun tukevan vanhemmuutta jonkin verran ja melko paljon koko 38 %. 22 % vanhemmista koki keskustelun tukevan heidän vanhemmuuttaan erittäin paljon. Yksikään vanhempi ei kokenut etteikö keskustelu ollenkaan tukisi heidän vanhemmuuttaan. Kaavio 4:ssä on kuvattu vanhempien kokemus keskustelun tukevan heidän vanhemmuutta.

Kaavio 4. Vanhempien kokemus keskustelun tukevan heidän vanhemmuutta

JOHTOPÄÄTÖKSET

Valomerkki –keskustelun pilotoinnilla pyrittiin selvittämään toimintamallin hyödyllisyyttä ja vaikuttavuutta. Pilotointi toteutettiin kyselyn avulla, johon saatiin vastauksia sekä nuorilta ja heidän vanhemmiltaan että toimintamallia toteuttavilta ammattilaisilta. Vastauksia saatiin yhteensä 30 valomerkki –keskustelusta. Tulosten yleistettävyyks on heikko, koska pilotointivastauksien otos on melko pieni. Tulokset ovat kuitenkin linjassa varhaiseen puuttumiseen liittyvien aiempien tutkimustulosten kanssa (esim. Somerkivi, Pirjo, 2005 & Lohjan kaupunki 2019).

Marjatta Pirskasen (2007) mukaan enemmistö nuorista kokeilee päihteitä varhaisnuoruudessa 11-14 vuotiaana. Varhaisnuoruuteen ajoittuvien kokeilujen suuri määrä korostaakin päihteisiin liittyvän keskustelun tärkeyttä 14-15 vuotiaiden kanssa. Varhainen puuttuminen ja keskustelu voivat auttaa nuorta kriittiseen ajatteluun, joka voi johdattaa tarvittavaan muutokseen kokemusten ja tiedon pohjalta. (Pirskanen M. 2007, 102). Pilotointijaksojen valomerkki-keskusteluihin ohjautuneista nuorista suurin osa oli 14-16 vuotiaita. Pirskasen tutkimuksen tulos vahvistaa sitä miten tärkeää ensikertaa päihteiden käytöstä kiinnijääneiden nuorten kanssa on käydä varhaisen puuttumisen keskustelu.

Pilotoinnin tulokset osoittavat, että valomerkki-toimintamallin käyttö koetaan hyödyllisenä sekä nuorten ja vanhempien että ammattilaisten parissa. Koetun hyödyn merkitystä nuorten osalta vahvistaa Pirskasen (2007) tutkimuksen tulos, jossa nuoret suhtautuivat päihteisiin liittyvään terveydenhoitajan keskusteluun myönteisesti.

Nuoret kokivat tulleen kuulluksi keskustelun aikana ja vanhemmat puolestaan kokivat saavansa toimintamallista tukea omaan vanhemmuuteen. Kaikki vanhemmat kokivat keskustelulla olevan vaikutusta nuoren päihteidenkäyttöön tulevaisuudessa. Valomerkki –keskustelun uskottiin lisäävän päihteistä keskustelua kotona. Suurin osa nuorista ja vanhemmista lähtikin keskustelusta toiveikkaana.

Ammattilaisten huoliarvioit osoittavat, että toimintamallin käyttö on riittävä interventio ja jatko-ohjauksien tarve jää pieneksi. Tuntuva tai suuri huoli ammattilaisille jäi vain yksittäisistä nuorista. Pirskasen (2007) tutkimuksessa ammattilaiset ovat arvioineet huolen astetta samalla mittarilla kuin pilotoinneissa. Huolen arvioinnissa on yhtäläisyyttä siinä, että molemmissa tuntuva tai suuren huolen arvioin on antanut vain pieni osa ammattilaisista. Pirskasen tutkimuksessa tuloksista on tehty vertailu nuorten huolen asteeseen ja arvioitu, että molemmat osapuolet ovat arvioineet tilanteet liian lieviksi. Pilotoinin tuloksista vertailua ei pysty tekemään, koska nuoret eivät arvioineet huolen astetta. On

kuitenkin tärkeää muistaa, mitä Pirskanenkin (2007) korostaa, että nuorille ja vanhemmille tulee osoittaa huoli aidosti, ettei keskustelusta jää liian myönteinen kuva nuoren tilanteesta.

Hankkeen laatima kustannusvaikuttavuus varhaisen puuttumisen toimintamalleista osoittaa valomerkki-keskustelun kustannustehokkuuden nuoren päihteiden käytön puuttumisessa. Alla olevasta kuvasta selviää valomerkki-keskustelun kustannustehokkuus. Kuvassa 1 on kuvattu kolme eri esimerkkipolkua ja laskettu kullekin esimerkkipolulle hinta.

Kuva1. Varhaisen puuttumisen toimintamallien esimerkkipolut

Työaika n. 6,5 tuntia	Valomerkki-keskustelu esimerkki	
	Poliisi työpari puuttuu alkoholin ensikokeiluihin ja tekee lastensuojeluilmoituksen, n.2 h	n. 52€
	Sosiaalipäivystys käsittelee lastensuojeluilmoituksen ja ohjaa valomerkki-keskusteluun. n.1h	n. 76€
	Valomerkki koordinaattori ottaa ilmoituksen vastaan. Sopii ajan huoltajien kanssa. Työaika 0,5h	n. 24€
	Työpari pitää valomerkki-keskustelun ja kirjaa käynnin, työaika 3h	n. 141€
	Interventio on riittävä ja prosessi päättyy. Päihteiden käyttö on vähentynyt tai loppunut 50 % nuorista ja 92 % sitä mieltä, että Valomerkillä on myönteisiä vaikutuksia(Kaarinan kaupunki). Hinta yhteensä n. 293€	

Työaika n. 13 tuntia	Omin jaloin menetelmän esimerkki	
	Kuraattori keskustelee nuoren ja vanhempien kanssa koulupoissaoloista ja toistuvista päihdekokeiluista → ehdottaa omin jaloin menetelmää, työaika 1h	88€
	Koulukuraattori toteuttaa omin jaloin menetelmän nuoren kanssa, yhteensä 8 tapaamista ja yksi tapaaminen n. 1,5h. Työaika 12h	1056€
Interventio on riittävä ja prosessi päättyy. Lohjalla saadut kokemukset osoittavat, että menetelmän avulla nuoren elämässä on tapahtunut riskitekijöitä vähentävä käänne. Vuosi menetelmän käyttöön oton jälkeen Lohjalla yli 200 nuorta pääsi tämän menetelmän kautta erilaisten palvelujen piiriin sen sijaan, että ongelmatilanteet jatkuivat. Omin Jaloin -menetelmän läpikäyneet nuoret kokivat menetelmän läpikäymisen olleen hyödyksi heidän elämänhallintaansa ajatellen, koska nuorilla oli menetelmän seurauksena noussut paljon ajatuksia elämäänsä liittyen. Tämän seurauksena he kokivat pystyvänsä pitämään elämänsä koossa. (Blomqvist 2010,Länsi-Uusimaa/artikkeli 55125, Soininen & Vidgren 2011). Hinta yhteensä n. 1144€		

Työaika n. 120 tunti (ei sis. vastaanottokoti- ja laitossijoitustunteja)	Raskaampien palveluiden esimerkki	
	Nuori käy koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitaja luona satunnaisesti juttelemassa. Huoli vetäytymisestä, koulupoissaoloista, myöhästymisestä ja päihdekokeiluista. Lisäksi nuori jää kiinni näpistyksestä. Yhteenlaskettu työaika 5h.	n. 358€
	Asiaa arvioidaan oppilashuollossa. Vaarana on luokalle jääminen. Kutsutaan vanhemmat koululle verkostokokoukseen. Yhteenlaskettu työaika 4h	n. 2000€
	Vanhemmat eivät saavu paikalle, he eivät koe tarvetta. Päädytään jatkamaan kuraattorin käyntejä. Huoli nuoresta kasvaa. Työaika 3,5h	n. 308€
	Kuraattori tekee lastensuojeluilmoituksen huolen kasvaessa. Työaika 1h	n. 88€
	Lastensuojeluilmoituksen vastaanottaminen, käsittely lastensuojelutoimistossa ja tapaaminen. Tehdään päätös lastensuojelun tarpeen selvityksen aloittamisesta. Yhteenlaskettu työaika 8,5h	n. 607€
	Lastensuojelutarpeen selvitys aloitetaan. Yhteenlaskettu työaika 19h	n. 1324€
	Nuorella alkaa ilmetä rajua päihteiden käyttöä, useita kotoa karkailuja ja vaikeuksia vanhempien kanssa. Tehdään kiireellinen päätös sijoituksesta vastaanottokotiin, työntekijöinä poliisityöpari ja sosiaalipäivystäjät. Yhteenlaskettu työaika 8h	n. 557€
	Kiireellinen sijoitus vastaanottokotiin, 30vrk.	n. 13 990€
	Sijoituksen aikana 2 kuraattori tapaamista, 2 verkostotapaamista ja 2 sosiaalityöntekijän tapaamista. Yhteenlaskettu työaika 8h.	n. 2332€
	Nuoren tilanne on haasteellinen vastaanottokodissa. Järjestetään moniammatillinen tiimipalaveri (työaika 1h) Lastensuojelun johtotason työryhmä (2h työaika). Päädytään huostaanoton valmisteluun	n. 1500€
	Huostaanoton valmistelu ja huostaanotto 56h	n. 4227€
	Asiakassuunnitelman teko, yhteenlaskettu työaika 4h	n. 267€
	Laitossijoitus 100 000€/vuosi + muu lastensuojelun työ ja mahdolliset terapiat	n.100 000€
	Hinta yhteensä 122 415€/vuosi	

Valomerkki-keskustelu on juurtunut käyttöön hankkeen aikana uusiin kuntiin. Hankkeen päättymisen jälkeen kuntien tulee itsenäisesti huolehtia keskusteluiden käytössä pysymisestä. Valomerkki-keskustelut on koettu kunnissa tärkeänä toimintamallina. Toimintamallin avulla on saatu selkeä toimintaohje siihen, mihin ensikertaa päihteitä käyttävät nuoret tulee ohjata ja miten asian kanssa toimitaan. Valomerkin toiminnan edellytyksenä on kuitenkin koordinoiva taho ja systemaattinen koordinointi. Tulevaisuuden sote-keskushankkeessa tullaan jatkossa vahvistamaan valomerkki-keskustelun käyttöä ja juurtumista maakunnassa.

LÄHTEET:

Lohjan kaupunki (2019) ERITYISNUORISOTYÖN VAIKUTTAVUUDESTA LOHJAN ALUEELLA.
Arviointi 17.12.2019

Pirskanen, Marjatta (2007) Nuorten päihteettömyyden edistäminen. Varhaisen puuttumisen malli koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Väitöskirja. Kuopion yliopisto.

Somerkivi, Pirjo (2005) Mihin puututaan – oppilaiden ongelmiinko vain? Teoksessa: Varpu –Lapselle tukea ajoissa. Opettaja numero 38 B. Helsinki.

LIITE 1 VALOMERKKI-KYSELYLOMAKE

Päihdekeskustelu lomake

Päivämäärä: _____

PERUSTIEDOT

Nimi: _____ Ikä: _____ Sukupuoli: tyttö/poika

Osoite: _____

Sähköpostiosoite: _____

Puhelin: _____

Syntymäaika: _____

Huoltaja: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Sähköpostiosoite: _____

Huoltaja: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Sähköpostiosoite: _____

Haastattelija 1. _____ Haastattelija 2. _____

1. Tapahtumaselostus (nuoren omin sanoin):
2. Miksi käytit päihteitä?
3. Mitä päihteitä olet käyttänyt?
4. Kuinka usein käytät päihteitä?
5. Milloin olet ensimmäisen kerran käyttänyt päihteitä?
6. Mistä/ millä tavoin olet hankkinut päihteesi?

7. Kuinka paljon käytät kerralla?
8. Mitä hyviä asioita päihteiden käyttö sinulle antaa?
9. Mitä ikäviä tai huonoja asioita päihteiden käyttö sinulle aiheuttaa?
10. Tiedätkö mihin kaikkeen päihteidenkäyttö voi vaikuttaa?
11. Millainen on päivärytmisi?
12. Millaiseksi koet mielialasi?
13. Missä asut?
14. Minkälainen perhe sinulla on?
15. Miten perheessäsi suhtauduttiin päihteidenkäyttöön?
16. Saitko teostasi seuraamuksen? Millaisen?
17. Kuinka paljon sinulla on rahaa käytettävissä viikossa? Mihin ne kuluvat?
18. Onko sinulla kotiintuloaikoja? Jos on niin mitkä ne ovat?
19. Miten koulu mielestäsi sujuu?
20. Onko sinulla harrastuksia?
21. Pelaatko digi- tai rahapelejä?
22. Miten vietät yleensä vapaa-aikaasi? Illat ja viikonloput?

KYSYMYKSET VANHEMMILLE

23. Tiedätkö mistä lapsenne on hankkinut päihteensä?

24. Miten haluaisit kommentoida lapsenne vastauksia?

25. Miten aiotte toimia jatkossa?

26. Muuta huomioitavaa/ kerrottavaa?

27. Huolen aste?

Ei huolta	Pieni huoli	Tuntuva huoli	Suuri huoli
1	2	3	4

Haastattelijan havainnot, jatko-ohjaukset?

LIITE 2 PILOTOINTI KYSELYLOMAKKEET**Hyvä nuori,**

Haluamme tietää, miltä sinusta tuntui Valomerkki -keskustelu, joten olemme tehneet muutamia kysymyksiä, joihin pyydämme vastaamaan rastittamalla parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. Arviointi tapahtuu asteikolla 1-5. Oikeita ja väärä vastauksia ei ole, vaan tärkeintä on, mitä sinä ajattelet. Lue kysymykset huolellisesti läpi ennen vastaamista.

Tyttö ___ Poika ___ Muu ___ Ikä ___

1. Kuinka hyödyllisenä koit keskustelun?

1 hyödytön	2 jonkin verran hyödyllinen	3 ei hyödyllinen eikä hyödytön	4 hyödyllinen	5 erittäin hyödyllinen

2. Koetko tulleen kuulluksi?

1 erittäin huonosti	2 melko huonosti	3 ei hyvin, ei huonosti	4 melko hyvin	5 erittäin hyvin

3. Koetko keskustelulla olevan vaikutusta päihteiden käyttöösi jatkossa?

1 ei ollenkaan	2 hieman	3 jonkin verran	4 melko paljon	5 erittäin paljon

4. Uskotko keskustelun lisäävän päihteistä keskustelua kotona vanhempien kanssa?

1 ei ollenkaan	2 hieman	3 jonkin verran	4 melko paljon	5 erittäin paljon

5. Miten toiveikkaana lähdet tästä tapaamisesta?

1 erittäin toivoton	2 toivoton	3 jonkin verran toiveikas	4 toiveikas	5 erittäin toiveikas

Kiitos vastaamisesta.

Hyvä vanhempi,

Kiitos, että käytät pienen aikasi tämän palautelomakkeen täyttämiseen. Palaute koskee arviota käydystä Valomerkki -keskustelusta. Täyttäkää kysely itsenäisesti, kysymättä nuoreltanne vastauksia. Arviointi tapahtuu asteikolla 1-5. Oikeita ja väärä vastauksia ei ole, vaan tärkeintä on, mitä sinä ajattelet. Rastita parhaiten kuvaava vaihtoehto. Lue kysymykset huolellisesti läpi ennen vastaamista.

Nuori on: Tyttö ___ Poika ___ Muu___ Ikä___

1. Kuinka hyödyllisenä koit keskustelun?

1 hyödytön	2 jonkin verran hyödyllinen	3 ei hyödyllinen eikä hyödytön	4 hyödyllinen	5 erittäin hyödyllinen

2. Koetko tulleen kuulluksi?

1 erittäin huonosti	2 melko huonosti	3 ei hyvin, ei huonosti	4 melko hyvin	5 erittäin hyvin

3. Uskotko keskustelulla olevan vaikutusta nuorene päihteiden käyttöön jatkossa?

1 ei ollenkaan	2 hieman	3 jonkin verran	4 melko paljon	5 erittäin paljon

4. Koetko keskustelun tukevan vanhemmuuttanne?

1 ei ollenkaan	2 hieman	3 jonkin verran	4 melko paljon	5 erittäin paljon

5. Uskotko keskustelun lisäävän päihteistä keskustelua kotona nuorene kanssa?

1 ei ollenkaan	2 hieman	3 jonkin verran	4 melko paljon	5 erittäin paljon

6. Miten toiveikkaana lähdet tästä tapaamisesta?

1 erittäin toivoton	2 toivoton	3 jonkin verran toiveikas	4 toiveikas	5 erittäin toiveikas

Kiitos vastaamisesta!

Hyvä ammattilainen,

Haluamme tietää, miltä sinusta tuntui Valomerkki -keskustelun toteuttaminen, joten olemme tehneet muutamia kysymyksiä, joihin pyydämme vastaamaan rastittamalla parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. Arviointi tapahtuu asteikolla 1-5. Oikeita ja vääriä vastauksia ei ole, vaan tärkeintä on, mitä sinä ajattelet. Lue kysymykset huolellisesti läpi ennen vastaamista.

Asiakas on: **tyttö** __ **Poika** __ **Muu** __ **Ikä** __

1. Kuinka hyödyllisenä koit keskustelun nuoren kanssa?

1 hyödytön	2 jonkin verran hyödyllinen	3 ei hyödyllinen eikä hyödytön	4 hyödyllinen	5 erittäin hyödyllinen

2. Koetko nuoren tulleen kuulluksi?

1 erittäin huonosti	2 melko huonosti	3 ei hyvin, ei huonosti	4 melko hyvin	5 erittäin hyvin

3. Kuinka huolissa olet nuoren tilanteesta?

1 Huoleton	2 melko huoleton	3 pieni huoli	4 tuntuva huoli	5 suuri huoli

4. Koetko keskustelulla olevan vaikutusta nuoren päihteiden käyttöön jatkossa?

1 ei ollenkaan	2 hieman	3 jonkin verran	4 melko paljon	5 erittäin paljon

5. Uskotko keskustelun lisäävän päihteistä keskustelua kotona vanhempien kanssa?

1 ei ollenkaan	2 hieman	3 jonkin verran	4 melko paljon	5 erittäin paljon

6. Miten toiveikkaana näet nuoren tilanteen tapaamisen jälkeen?

1 erittäin toivoton	2 toivoton	3 jonkin verran toiveikas	4 toiveikas	5 erittäin toiveikas

Kiitos vastaamisesta!

LIITE 3 PILOTOINNIN SAATEKIRJE NUORELLE JA VANHEMMALLE

Hyvä arviointilomakkeen täyttäjä,

Pyydämme sinulta palautetta käydystä valomerkki –keskustelusta /omin jaloin menetelmästä. Palautteen antaminen on vapaaehtoista.

Tiedot kerätään maakunnallisen Selvin päin Satakunnassa –hankkeen käyttöön. Vastaaminen tapahtuu paperilomakkeelle. Vastaukset käsitellään sähköisellä Webropol – kyselyohjelmalla. Tietoja käytetään hankkeessa tehtävään kehittämistyöhön, raportointiin, tutkimuksiin ja opinnäytetöihin. Lomakkeisiin vastaaminen tehdään nimettömästi ja vastaaja ei ole tunnistettavissa. Paperisia vastauslomakkeita säilytetään tietoturvalisessä paikassa hankkeen arkistossa 10 vuoden ajan. Lisätietoja hankkeesta, www.pori.fi/organisaatio/hankkeet

Kiitos vastaamisesta!

Jenni Lahtinen
Selvin päin Satakunnassa –hanke
Projektisuunnittelija
jenni.lahtinen@pori.fi
044 701 9705

LIITE 4 PILOTOINTIOHJE AMMATILAISELLE

Pilotointien ohje

Valomerkki-keskustelu

Pyydä valomerkki – keskusteluihin osallistunutta nuorta ja huoltajaa/(t) täyttämään pilotoinnin arvioinneissa käytettävä lomake heti keskustelun jälkeen. Täytä lomake itsekin. Jokaiselle Valomerkki – keskusteluun osallistuvalla on oma lomake (nuori, huoltaja, ammattilainen). Vastaaminen on vapaaehtoista vanhemmalle ja nuorelle. Mikäli he eivät täytä lomaketta, täytä ammattilaisena lomake kuitenkin. Niputa saman tapaamisen lomakkeet yhteen.

Omin jaloin menetelmä

Omin jaloin menetelmää toteuttaessa lomake täytetään ensimmäisellä ja viimeisellä käyntikerralla. Kummallekin käyntikerralle on omat lomakkeet. Viimeisen käyntikerran lomakkeeseen merkitään aikaväli, jolloin omin jaloin menetelmä on toteutettu sekä tapaamiskertojen määrä. Niputa saman tapaamisen lomakkeet yhteen ja säilytä lomakkeet siten, että tiedät yhdistää ensimmäisen sekä viimeisen käyntikerran lomakkeet yhteen nippuun. Omin jaloin menetelmän arvioinnissa on omat lomakkeet nuorelle, huoltajalle ja ammattilaiselle. Vastaaminen on vapaaehtoista vanhemmalle ja nuorelle. Mikäli he eivät täytä lomaketta, täytä ammattilaisena lomake kuitenkin.

Lomakkeiden säilytys

Täyttämisen jälkeen kerää lomakkeet vastaajilta ja niputa saman tapaamisen lomakkeet yhteen. Säilytä lukollisessa tilassa pilotoinnin päättymiseen asti. Pilotointien päättyessä projektisuunnittelija huolehtii täytetyt lomakkeet hanke toimistolle. Pilointi jaksot ovat 2.9-20.12.2019 ja 6.1-30.4.2020.

Pilotointien arvioinneista saatua tietoa käytetään varhaisen puuttumisen toimintamallien kehittämistyöhön, raportointeihin, tutkimuksiin ja opinnäytetöihin.

Muista täyttää aina toteuttaessa valomerkki –keskustelua ja omin jaloin menetelmää myös työajanseurantalomake hankkeen omarahoituksen vuoksi.

Lisätietoja

Jenni Lahtinen

Selvin päin Satakunnassa –hanke

Projektisuunnittelija

jenni.lahtinen@pori.fi

044 701 9705

LIITE 5 TUTKIMUSSUUNNITELMA

Tutkimussuunnitelma

Hankkeen tavoitteena on juurruttaa Satakuntaan yhtenäiset varhaisen puuttumisen toimintamallit. Tavoitteena on ehkäistä nuorten päihteiden käyttöä, ensikokeilua ja päihteiden käytöstä aiheutuvia sosiaalisia sekä terveydellisiä ongelmia. Hankkeen pääkohderyhmänä ovat 12 - 20 vuotiaat nuoret.

Varhaisen puuttumisen toimintamalleista pilotoitavina ovat Valomerkki -keskustelu ja omin jaloin -menetelmä. Valomerkki -keskustelun tavoitteena on alaikäisen nuoren päihteidenkäyttöön puuttuminen varhaisessa vaiheessa. Omin jaloin menetelmän tavoitteena on ehkäistä nuorten päihteiden ongelmakäyttöä ja syrjäytymistä.

Pilotoinnilla pyritään selvittämään varhaisen puuttumisen toimintamallien hyödyllisyyttä ja vaikutusta. Pilotoinnin kohderyhmänä ovat nuori, huoltaja ja ammattilainen. Pilotoinnissa käytetään manuaalista kyselylomaketta, jonka jokainen pilotoinnin kohderyhmän edustaja täyttää tapaamisen yhteydessä. Valomerkki keskustelussa lomake täytetään heti keskustelun päätyttyä. Omin jaloin -menetelmää toteuttaessa lomake täytetään ensimmäisellä ja viimeisellä käyntikerralla. Kummallekin käyntikerralle on omat lomakkeet. Viimeisen käyntikerran lomakkeeseen merkitään aikaväli, jolloin omin jaloin menetelmä on toteutettu sekä tapaamiskertojen määrä.

Pilotoinnissa käytettävät lomakkeet projektisuunnittelija toimittaa pilotoinneissa mukana oleville organisaatioille käyttöön. Tarvittaessa projektisuunnittelija tulee perehdyttämään pilotointien alussa. Pilotoinnissa mukana oleva organisaatio säilyttää täytetyt lomakkeet lukollisessa tilassa pilotoinnin päättymiseen asti. Pilotointien päättyessä projektisuunnittelija huolehtii täytetyt lomakkeet hanke toimistolle. Pilotointi jaksot ovat 2.9-20.12.2019 ja 6.1-30.4.2020.

Kyselylomakkeen tiedot käsitellään anonyymisti. Pilotointien päättymisen jälkeen tiedot syötetään sähköiseen Webropol –kyselyohjelmaan ja analysoidaan. Analysoinnin jälkeen kirjoitetaan yhteenvetoraportti, joka toimitetaan pilotoinneissa mukana olleille tahoille sekä julkaistaan hankkeen kotisivuilla. Pilotoinneista saatua tietoa käytetään varhaisen puuttumisen toimintamallien kehittämistyöhön, raportointeihin, tutkimuksiin ja opinnäytetöihin.

Lisätietoja

Jenni Lahtinen

Selvin päin Satakunnassa –hanke

Projektisuunnittelija

jenni.lahtinen@pori.fi

044 701 9705